

створення центрів працевлаштування випускників при навчальних закладах. Має бути посилений контроль щодо ліквідації фіктивних розподілів та працевлаштування випускників, який формує подвійні моральні стандарти та штовхає активну молодь у тіньовий сегмент зайнятості [2].

Цю проблему необхідно вирішити, у першу чергу, на рівні держави, яка буде створювати нові робочі місця для випускників державного замовлення та взагалі молодих спеціалістів. Бо ж молодь – це надія та сила держави на процвітання.

Список літератури

1. Трубохіна, М. Ф. Основні проблеми працевлаштування молодих спеціалістів на ринку праці [Електронний ресурс] / М. Ф. Трубохіна; Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара. – Режим доступу : <nbuv.gov.ua> Головна сторінка Порталу.../2008/Troubokhina.pdf>.

2. Балакірева, О. М. Проблеми працевлаштування та міграційні орієнтації молоді [Електронний ресурс] / О. М. Балакірева, О. В. Василькована ; Інститут економіки та прогнозування НАН України. – 2006. – Режим доступу : <ief.org.ua> Arjiv_EP/Balakireva_Valk406pdf.pdf>.

Отримано 30.03.2011. ХДУХТ, Харків.

© Н.І. Єсінова, Т.В. Безугла, 2011.

УДК 331.103

Н.І. Єсінова, канд. техн. наук, проф.

Д.А. Горн, студ.

УДОСКОНАЛЕННЯ МОЛОДІЖНОГО РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ

Розглянуто значення молодіжного сегмента на загальнонаціональному ринку праці, його стан в Україні та шляхи вдосконалення.

Рассмотрено значение молодёжного сегмента на общенациональном рынке труда, его состояние в Украине и пути усовершенствования.

Value of a youth segment on the national labor market, its condition in Ukraine and ways of its improvement.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Молодіжне економічно активне населення країни має дуже велике значення для економічного стану країни в цілому, а зокрема – для національного ринку праці. Методологія розвитку молодіжного сегмента ринку праці полягає у формуванні стратегії його розвитку, спрямованої на

реалізацію трудового й творчого потенціалу молоді. У наш час ми стикаємось із проблемою, яка полягає в байдужості держави щодо забезпечення належної підготовки майбутніх трудових ресурсів, у нестійкості цінностей і мотивів молоді, а також працевлаштуванні та необхідності регулювання відносин у системі «працівник – роботодавець».

Необхідність посилення державного втручання в покращення стану молодіжного сегмента зумовлена деформованістю структури економіки та нестабільністю її динаміки, неефективністю діючого механізму стимулювання роботодавців до створення робочих місць у високопродуктивних секторах економіки, відсутністю повної інформації щодо реальної місткості окремих сегментів ринку праці та професійно-кваліфікаційної структури попиту на робочу силу та її пропозиції, відсутністю ефективної конкуренції в межах молодіжного сегмента ринку праці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Станом та перспективами молодіжного ринку праці зацікавлено багато науковців. Слід зазначити, що вітчизняні науковці дуже вирізняються серед інших, бо це питання є дуже актуальним в нашій країні у зв'язку із сучасним станом загальнонаціонального ринку праці, що знаходиться на етапі реформування та становлення. В наукових роботах Т.А. Зайця, Б.М. Данилишина, В.Л. Жаховської, М. Лібанової, К. Бондарчук, І. Демченко, О.О. Яременка, С. Мельника, П. Коропця, В. Гуляєва, Н. Полкової, Т.Й. Буди, А.І. Вишняка, С.А. Макеєва, Д.О. Мельникова, В.О. Покришука, О.Г. Пазюка, Д.П. Богині, В.Н. Шамоти, В.Я. Брича, С.В. Мельника, В.А. Савченка та багатьох інших висвітлюється проблема удосконалення молодіжного ринку праці України. До аспектів, що найбільше турбують та на які науковці звертають увагу, належить обґрунтування концептуальних основ розвитку національного ринку праці та його молодіжного сегмента, оцінка інтегрованості молодіжного сегмента в модель національного ринку праці та подальша ефективна інтеграція молоді в соціально-економічний простір.

Мета та завдання статті. Молодіжний сегмент ринку праці України характеризується структурною неоднорідністю. Її специфіку доцільно оцінювати шляхом чіткого виокремлення цього сегмента в структурі основних складових національного ринку праці та на основі подальшої його диференціації за найважливішими соціально-економічними ознаками робочої сили.

Істотні трансформаційні зрушення в національній економіці зумовлюють потребу активізації дослідження з проблем розвитку

ринку праці загалом та особливо його молодіжного сегмента. А саме – визначення оптимальної системної програми регулювання молодіжного сегмента та методів його вдосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблематика працевлаштування та зайнятості молоді давно є предметом дослідження учених (економістів, демографів, психологів, соціологів) і перебуває у фокусі уваги журналістів, представників державних установ та неурядових організацій. Водночас суспільно-економічні трансформації часів незалежності України та швидкість світових глобалізаційних тенденцій призводять до загострення ситуації на ринках праці всіх рівнів і сегментів, спонукають до динамічного аналізу ситуації та пошуків оптимальних рішень.

Значної актуальності набуває вивчення проблем соціального характеру, які пов'язані з працевлаштуванням молоді; з'ясування передумов і чинників, що сприяють або перешкоджають інтеграції молоді в ринок праці, її адаптації до нового статусу працівника; питання соціальних гарантій та необхідності підтримки з боку держави; потреб та мотивів, що зумовлюють міграційні орієнтації. Глибинний якісний аналіз цих питань дає змогу розробити рекомендації, спрямовані на оптимізацію державного регулювання зайнятості молоді, реалізацію нею свого трудового потенціалу та сприяння працевлаштуванню, запобігання безробіттю та масовій трудовій міграції.

Дуже цікавим виявилось дослідження Київського молодіжного центру зайнятості. По-перше, Київський молодіжний центр праці (КМЦП) – організація, метою діяльності якої є вирішення питань працевлаштування молоді, перепідготовки та підвищення її кваліфікації, забезпечення зайнятості молоді у вільний від навчання час, сприяння розвитку молодіжних ініціатив у трудовій сфері в місті Києві. Київський молодіжний центр праці, створений розпорядженням Представника Президента України в місті Києві № 443 від 12 квітня 1993 року, є державною структурою, що знаходиться в підпорядкуванні Київської міської державної адміністрації.

Найнесподіванішим було після виклику команди «Перевірити вакансії» отримання відповіді, що на цей час вакансій немає. Ось тепер можна зробити висновки, що з такими темпами ми ніколи не досягнемо ефективного та розміреного працевлаштування молоді, якщо навіть спеціалізовані організації цим не займаються.

Політика сприяння молодіжній зайнятості є стратегічним напрямом молодіжної політики в більшості розвинених країн. За оцінками МОП, якби рівень молодіжного безробіття в усьому світі

вдалося знизити удвічі й тим самим привести його у відповідність до рівня безробіття серед дорослих (з урахуванням деяких природних розходжень), то світовий ВВП зріс би на 2,2...3,5 трлн дол. США в цінах 2003 року, тобто на 4,4...7%. Світові тенденції молодіжного ринку праці порівняно зі становищем молоді на українському ринку праці наведено в таблиці:

Таблиця – Тенденції молодіжного ринку праці в Україні і світі

Світові та регіональні тенденції молодіжного ринку праці	Тенденції українського молодіжного ринку праці
1	2
Світові молодіжні трудові ресурси збільшилися за період 1995-2005 рр. на 5,3% і досягли 633 млн. У країнах ЄС та інших розвинених країнах частка молоді складає серед населення працездатного віку 15,7%, в країнах Центральної та Східної Європи, СНД – 22,1%.	В Україні кількість молодих людей у віці 15-24 роки після 1991 р. поступово зростала і в 2004 р. становила 7 478,8 тис. осіб (15,8% всього населення). За період 2005-2009 рр. чисельність цієї вікової групи скоротилась до 6 829,9 осіб (14,9% населення).
Чисельність дитячої і молодіжної вікових груп скорочується і до 2025 р. частка людей у віці до 25 років складе лише третину населення в країнах Центральної та Східної Європи, СНД	Зменшення чисельності дитячої вікової групи дає підстави очікувати поступове скорочення молодіжних трудових ресурсів найближчими роками
У глобальному масштабі економічно активною є кожна друга молода людина у віці до 24 років. У країнах ЄС та інших розвинених країнах частка економічно активної молоді – 51,8%, розрив у рівнях економічної активності чоловіків і жінок склав у 2005 р. 4,4%. У країнах Центральної та Східної Європи, СНД частка економічно активної молоді – 41,8%. Розрив у рівнях економічної активності чоловіків і жінок склав у 2005 р. 13,4%	У період 2004-2008 рр. частка економічно активної молоді зростає в Україні з 40,2 до 43% загальної кількості населення вікової групи 15-24 роки. При цьому спостерігається досить значний розрив у рівнях економічної активності чоловіків і жінок (10,4% у 2008 р.), а також міської та сільської молоді (7,1% у 2008 р.)
Рівень молодіжної зайнятості у світі скоротився з 51,6% у 1995 р. до 47,3% в 2005 р. Частка зайнятих в загальній чисельності молоді в країнах ЄС та	Рівень зайнятості серед молодих людей віком 15-24 років зростає в Україні протягом останніх 5 років і досяг 37,3% від загальної кількості населення цієї вікової

Продовження табл.

1	2
інших розвинених країнах 45%, у країнах Центральної та Східної Європи, СНД – 33,5%	групи. Зростання відбувалось здебільшого за рахунок чоловіків: якщо в 2004 р. рівень чоловічої зайнятості у цій віковій групі склав 36,3%, то в 2008 р. він зріс до 41,8%. Жіноча зайнятість протягом того ж самого періоду зросла лише на 1,2 в.п.
Рівень безробіття серед молоді в середньому у світі склав у 2005 р. 13,5%, у той час як серед усього населення цей показник дорівнює 6,4%, серед дорослого населення – 4,5%. У країнах ЄС та інших розвинених країнах рівень молодіжного безробіття склав у 2005 р. 13,1%, співвідношення між рівнями молодіжного й дорослого безробіття – 2,3.	У віковій групі 15-24 роки в Україні спостерігається найвищий рівень безробіття – 13,3% в 2008 р. (розраховано за методологією МОП). При цьому різниця між чоловічим і жіночим безробіттям досить незначна (13,1% серед чоловіків проти 13,6% у жінок). Водночас можна констатувати, що від молодіжного безробіття значно частіше потерпають міські, аніж
У країнах Центральної та Східної Європи, СНД молодіжне безробіття складало в цей же період 19,9%, співвідношення між рівнями молодіжного й дорослого безробіття – 2,6	сільські, мешканці (14,9% проти 10,3% відповідно). Співвідношення між рівнями молодіжного і дорослого безробіття становило 2,4 в 2008 р.

Як видно з таблиці, у цілому тенденції українського молодіжного ринку праці збігаються з показниками більшості країн Центральної та Східної Європи, для яких характерні нижчі, ніж у країнах Західної Європи та інших розвинених країнах, рівні економічної активності та зайнятості молоді. Обмежені можливості щодо реалізації свого трудового потенціалу змушують молодих людей відкладати свій вихід на ринок праці на більш пізній період. Рівень безробіття населення у віковій групі 15-24 роки в Україні нижчий, ніж відповідний показник у країнах Центральної та Східної Європи, і приблизно дорівнює західноєвропейському. Тим не менше, співвідношення молодіжного і «дорослого» безробіття свідчить про низьку конкурентоспроможність молоді на ринку праці [1].

На підставі результатів аналізу ринку праці доводиться констатувати, що становище молоді України залишається складним та вимагає невідкладних заходів для стабілізації використання її потенціалу. Серед них, перш за все, здійснення всебічного аналізу

використання праці молоді, відповідності пропозиції її робочої сили потребам господарського комплексу країни, управління процесами розподілу молодих кадрів; забезпечення розвитку та захисту інтелектуального потенціалу покоління, що вступає у трудове життя.

Сьогодні більш ефективно вирішувати завдання щодо працевлаштування молоді можна за допомогою системи економічного стимулювання підприємств, установ та організацій шляхом розробки та запровадження механізму заохочення роботодавців щодо зарахування на роботу (або стажування) випускників навчальних закладів, надання молоді першого робочого місця та його фінансового забезпечення.

Дієвими та перспективними заходами сприяння молодіжному працевлаштуванню є також установа контролю за працевлаштуванням молодих спеціалістів-випускників, потреба в яких була заявлена раніше, з обов'язковим відпрацюванням трьох років; започаткування та розвиток у навчальних закладах комплексних програм з організації практики та можливість фіксування такої практики у трудовій книжці як частини трудового стажу; створення агенцій (служб) працевлаштування випускників при навчальних закладах.

Висновки. З'ясування соціальних проблем працевлаштування молоді – злободенне й надзвичайно актуальне завдання, адже розвиток трудової та соціальної активності молодих людей, їх правовий захист з урахуванням економічних інтересів, професійних і соціальних можливостей суспільства є головними напрямками держаної молодіжної політики в Україні. Інтеграція молодого покоління до вимог і умов праці, нарощування трудової активності молоді, підвищення її трудової мобільності, формування високого професійного статусу сприяють не лише адаптації молоді до нових умов, її соціологізації, професійному та життєвому становленню, а й значно підвищують загальну продуктивність праці, створюють умови для її подальшого зростання.

Отже, основними заходами, які повинні проводитися для зменшення безробіття серед молоді, мають бути агітаційна та просвітницька роботи. Необхідно вжити такі заходи:

- створити Молодіжну біржу праці, яка функціонуватиме;
- розробляти проекти, орієнтовані на фінансування активних заходів сприяння зайнятості серед молоді;
- проводити дослідження з метою визначення спеціальностей, професійних навиків та рівня кваліфікації, якими мають володіти випускники. Ураховувати результати цих досліджень у навчальних

програмах. До проведення цих досліджень можуть залучатися соціологічні лабораторії вищих навчальних закладів областей;

- включити до навчальних програм обов'язкове стажування студентів останніх курсів на підприємствах, в установах та організаціях для набуття випускниками практичного досвіду роботи;

- розробити та впровадити механізм фінансової та іншої підтримки підприємств, установ та організацій, які беруть участь у реалізації цієї програми;

- проводити навчання з техніки пошуку роботи та розповсюдження матеріалів щодо проблем зайнятості, розширення інформаційного поля про стан на локальному ринку праці, потенційних роботодавців тощо з метою створення умов для самовизначення особи;

- проводити інформативні й навчальні семінари та тренінги щодо можливостей працевлаштування, активізації власних зусиль з вирішення проблем зайнятості та підвищення самооцінки;

- організовувати зустрічі з роботодавцями та з колишніми безробітними, які успішно знайшли роботу чи заснували власний бізнес. Забезпечити широке висвітлення позитивного досвіду засобами масової інформації;

- запровадити в програмах навчальних закладів курси з техніки пошуку роботи та факультативні заняття з організації власної справи;

- проводити координацію міжнародної діяльності: у частині обміну студентами з метою стажування, виконання волонтерських та тимчасових робіт тощо.

Держава має турбуватися про повноцінний розвиток та зайнятість молоді, бо успішна та освічена молодь – це гарантія безтурботного майбутнього.

Список літератури

1. Global employment trends for youth, 2006 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <www.ilo.org/global/What_we_do/Publications/Official_documents/lang--en/docName--WCMS_077664/index.htm>.

2. Економічна активність населення України 2007 [Текст] : стат. зб. – К. : Держкомстат України, 2008. – 244 с.

3. Заяць, Т. А. Національний ринок праці та його молодіжний сегмент: методологія, практика, перспективи розвитку [Текст] / Т. А. Заяць, В. Л. Жаховська ; ред. Б. М. Данилишин ; НАН України ; Рада з вивчення продуктивних сил України – К. : Фенікс, 2008. – 310 с.

4. Ринок праці України у 2007 р. [Текст]: аналітичний стат. зб. – К. : Держ. центр зайнятості Міністерства праці та соц. політики України, 2008. – 230 с.

Отримано 30.03.2011. ХДУХТ, Харків.
© Н.І. Єсінова, Д.А. Горн, 2011.

УДК 339.13.012

В.О. Козуб, ст. викл
А.Г. Бубенець, студ.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Розглянуто питання формування і розвитку світового фінансового ринку. Визначено сегменти міжнародного фінансового ринку.

Рассмотрены вопросы формирования и развития финансового рынка. Определены сегменты международного финансового рынка.

Questions of forming and financial market development are considered. The segments of international financial market are certain.

Постановка проблеми у загальному вигляді. У сучасному світі розгортання процесів фінансової глобалізації істотно підвищує залежність України від світових фінансових ринків. Така тенденція характерна для багатьох країн світу і вимагає від регуляторів фінансових ринків узгоджених дій з метою забезпечення сталого та динамічного розвитку фінансового сектору. Об'єктивною основою становлення світового фінансового ринку є розвиток міжнародного розподілу праці; інтернаціоналізація суспільного виробництва; концентрація і централізація фінансового капіталу. Сьогодні світовий фінансовий ринок об'єднує національні фінансові ринки країн та міжнародний фінансовий ринок, що різняться умовами емісії та механізму обігу фінансових активів. З огляду на це, дослідження проблем розвитку світового фінансового ринку та виявлення його сегментів на сучасному етапі є актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняними та зарубіжними науковцями глибоко опрацьовані різні підсистеми світового фінансового ринку та проблеми його розвитку. Серед науковців, що займаються зазначеною проблемою можна виділити В.В. Липова, І.О. Бочана, І.Р. Михасюка, І.І. Дахно, Д.М. Михайлова, О.Д. Злупко, С.М. Моринця та ін. Проте питання розвитку світового фінансового ринку в сучасних умовах потребують подальших досліджень.